

УДК 37.091.3:811.111
DOI: 10.24144/2524-0609.2019.44.63-66

Дроздова Вероніка Вячеславівна
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедра іноземних мов
Хмельницький національний університет
м.Хмельницький, Україна
ehorova@ukr.net
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-2367-8784>

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ТА ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (НА ПРИКЛАДІ ІКТ)

Анотація. Використання сучасних технологій стало важливою частиною процесу навчання та викладання, а застосування зазначених технологій допомагає тим, хто навчається, вчитися на основі своїх інтересів. Метою статті є висвітлення ролі використання сучасних технологій у навчанні та викладанні іноземної мови (англійської) як другої мови. З'ясовано стан дослідженості проблеми використання сучасних технологій у навчанні та викладанні іноземної мови (англійської). Визначено поняття «технологія». Проаналізовано необхідність використання сучасних технологій в процесі навчання та викладання іноземної мови (англійської). Виокремлено релевантні сучасні технології для навчання та викладання іноземної мови (англійської). Проаналізовано проблеми, що виникають у процесі застосування технологій, які досліджуються. Для розв'язання поставлених завдань було використано такий комплекс методів дослідження: теоретичні – аналіз наукових джерел, педагогічної, психологічної літератури й навчально-методичних матеріалів, порівняння; емпіричні – узагальнення педагогічного досвіду; аналіз продуктів діяльності (аналіз робочих програм та навчальних планів). В якості результатів дослідження надано відповідні рекомендації щодо імплементації зазначених технологій.

Ключові слова: сучасні технології; технологія навчання; ІКТ; мультимедіа; іноземна мова.

Вступ. Із впливом такого явища як глобалізації, яка є взаємопов'язаною з технологіями, освітня сфера зазнала значних змін. Тобто, технології стають невід'ємною частиною навчального досвіду, а застосування технологій допомагає тим, хто навчається, вчитися на основі своїх інтересів. Останні роки все частіше постає питання використання сучасних технологій у навчальному процесі. Це не тільки нові технічні засоби, а й нові форми та методи навчання, новий підхід до навчання. Безперечним є факт про те, що сучасні технології вивчення іноземної мови сприяють підвищенню якості навчання студентів, формуванню та розвитку їхньої комунікативної культури. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіту створює нові парадигми навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців не існує єдиності у класифікації сучасних технологій, активних та інтерактивних методів навчання, але на необхідності їхнього використання у навчальному процесі наполягає більшість провідних вітчизняних та іноземних дослідників, а саме: Г.Беккер (розглядає комп'ютери як важливий навчальний інструмент у мовних класах), С.Беннет, Л.Кервін, К.Матон (досліджували розвиток знань та навичок студентів, пов'язаних з комп'ютерними технологіями), Л.Буркова (вивчала взаємозв'язок освітніх технологій, педагогічних технологій, технологій навчання та педагогічної техніки та запропонувала схематичне зображення рівня функціонування зазначених технологій у ВНЗ), І.Дичківська (наполягає на розмежуванні понять «освітня технологія», «педагогічна технологія», «технологія навчання»), І.Лем, Д.Лоренс (досліджували питання використання комп'ютерів під час навчання), О.Падалка (досліджував питання, що пов'язані із завданнями педагогічної технології), І.Подласий (опікувався питаннями, що пов'язані із педагогічними технологіями, зокрема науковець пропонує поділити педагогічні технології на три рівні: загальнопедагогічні, технології методичного рівня, авторські технології навчання), О.Пометун (досліджувала питання важливості використання інтерактивних технологій, зокрема кейс-методу та

кооперованого навчання), О.Сисоєва (вивчала форми інтерактивних технологій, зокрема дидактичні ігри), М.Фіцула (висвітлював питання педагогічних технологій, зокрема виокремлює наступні сучасні педагогічні технології навчання: диференційоване навчання, проблемне навчання, ігрові технології, інформаційні технології, кредитно-модульна технологія, особистісно-орієнтоване навчання; розглядав питання проблемного навчання) та ін. Основною метою роботи зазначених дослідників є забезпечення адекватності навчально-виховного процесу та його результатів потребам та вимогам сучасного суспільства, яке особливо зацікавлене в активних, творчих особистостях, адаптованих до реалій сьогодення.

Водночас аналіз науково-педагогічної літератури і практичний досвід засвідчують, що проблема інтеграції сучасних технологій, роль викладача у зазначеному процесі не є достатньо дослідженою та висвітленою.

Метою статті є висвітлення ролі використання сучасних технологій у навчанні та викладанні іноземної мови (англійської) як другої мови.

Завдання дослідження:

1. З'ясувати стан дослідженості проблеми використання сучасних технологій у навчанні та викладанні іноземної мови (англійської).
2. Дати визначення поняття «технологія». Проаналізувати необхідність використання сучасних технологій в процесі навчання та викладання іноземної мови (англійської).
3. Виокремити релевантні сучасні технології для навчання та викладання іноземної мови (англійської).
4. Проаналізувати проблеми, що виникають у процесі застосування технологій, які досліджуються, та надати відповідні рекомендації щодо імплементації зазначених технологій.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань було використано такий комплекс методів дослідження: теоретичні – аналіз наукових джерел, педагогічної, психологічної літератури й навчально-методичних матеріалів, порівняння; емпіричні – узагальнення педагогічного досвіду; аналіз продуктів діяльності (аналіз робочих програм та на-

вчальних планів).

Виклад основного матеріалу. Технологізація є суттєвою ознакою сучасних інноваційних процесів у сфері навчання й виховання, яка визначається як «неухильне дотримання змісту і послідовності етапів впровадження нововведень» (Дичківська, 2004). Технологія завжди була важливою частиною навчального середовища. Завдяки тому, що технологія є частиною нашого повсякденного життя, настав час переосмислити ідею інтеграції технології в навчальний процес.

І. Дичківська вважає правомірним розмежування таких понять, як «освітня технологія», «педагогічна технологія», «технологія навчання (виховання, управління)», оскільки кожне з них має свою ієрархію цілей, завдань, змісту (Дичківська, 2004). С. Гончаренко визначає поняття «технологія навчання» таким чином: «технологія навчання (з грец. – мистецтво слова, навчання) – за означенням ЮНЕСКО, це в загальному розумінні системний метод створення, застосування й визначення всього процесу навчання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, який ставить своїм завданням оптимізацію освіти» (Гончаренко, 1997). О. Степанов та М. Фіцула визначають технологію навчання як «шлях освоєння конкретного навчального матеріалу в межах предмета, теми, питання» (Степанов, 2006).

Технологія навчання моделює шлях освоєння конкретного навчального матеріалу в межах навчального предмета, теми заняття тощо. За багатьма параметрами вона є наближеною до окремої методики. У структурі технології навчання виокремлюють декілька підрівнів: кількість технологічних етапів; ступінь технологічності; складність технологічності; гнучкість і мобільність технології тощо. Саме з'ясування значаєних параметрів забезпечує прийняття виваженого рішення про доцільність впровадження конкретної технології навчання (Дичківська, 2004).

Ми визначаємо технологію навчання як систему, яка оптимально використовує сучасні методи, методики, прийоми, форми та засоби навчання з метою забезпечення результату (Єгорова, 2011).

Протягом багатьох років ми спостерігаємо активне зростання інтересу до вивчення англійської мови, яке, частково, підживлюється через Інтернет. З іншого боку, понад 80% інформації, яка міститься в Інтернеті, є англійською мовою. Викладач ВНЗ, який небайдужий до своєї науково-педагогічної діяльності, перебуває у постійному творчому пошуку, а враховуючи вимоги сьогодення, актуалізується питання щодо вмінь та навичок використання безмежних можливостей ІКТ.

Як зазначає О. Падалка, використання ІКТ «пов'язане передусім із вмінням студентів та викладачів послуговуватися такими сучасними носіями інформації, як комп'ютер, а також із вмінням викладачів навчити студентів систематизувати та оцінювати хаотичний потік інформації, який надходить до них з Інтернету та інших сучасних джерел інформації» (Падалка, 2002).

У цьому контексті, ми бачимо доречність застосування мультимедійних технологій у процес навчання англійської мови, що включають аудіо, візуальні, анімаційні ефекти в повному обсязі та встановлюють сприятливу платформу для відчуття реальності комунікації.

Крім того, успішний розвиток процесів інформатизації вищої освіти безпосередньо залежить від професійного розвитку науково-педагогічних кадрів. Ми вважаємо, що кожен викладач повинен оволодіти

достатнім рівнем комп'ютерної грамотності та сучасної інформаційної культури. Маємо додати, що за допомогою комп'ютера також легше проводити індивідуальне навчання (як приклад, практика використання дистанційного навчання; самостійна робота студентів тощо) (Єгорова, 2011).

Проте, використання ІКТ у навчальному процесі не є надто широким, як через недостатнє забезпечення комп'ютерною технікою, так і ІКТ-некомпетентності користувачів. Ця проблема вирішується на загальноосвітньому рівні. Всесвітній форум з освіти (Дакар, Сенегал, квітень 2000 р.) прийняв рішення, що називається шість «Дакарських Рамок дій» – найважливіших пріоритетних стратегій ЮНЕСКО в галузі освіти, серед яких – забезпечення загального доступу до інформаційних і комунікаційних технологій, та поклав відповідальність за їх здійснення на держави ООН.

На нашу думку, існує низка переваг використання ІКТ, а саме:

- ІКТ розглядаються як важливий інструментарій та значущий елемент забезпечення високої якості освіти (надають швидку інформацію та відповідні матеріали, навчальні ресурси та приносять досвід навчання (Becker, H. J., 2000). ІКТ допомагає адаптувати власний навчальний процес та надати доступ до великої кількості інформації, яку викладачі не можуть надати (Lam & Lawrence, 2002);
- розвиток знань та навичок студентів, пов'язаних з комп'ютерними технологіями, забезпечує рівність можливостей, незалежно від їхнього досвіду. Те, що сучасні студенти народились у технологічно різноманітному та багатому світі, не дає підстави вважати всіх гарантовано вмілими користувачами технологій (Bennett et al., 2008);
- сприяє комунікаційній спроможності студентів;
- покращує ефект викладання (збагачує навчальний зміст; матеріалізує індивідуальне та кооперативне викладання; створює візуальне, автентичне середовище для вивчення англійської мови, стимулює учнівські ініціативи тощо).

Безсумнівною метою впровадження ІКТ є формування у особистості сучасної інформаційної культури, тобто володіння навичками роботи з електронними, цифровими засобами. Така людина є підготовленою до життя в інформаційному суспільстві (Єгорова, 2011).

Проте, треба зауважити на деякі проблеми, що пов'язані з імплементацією зазначених сучасних технологій при навчанні та викладанні англійської мови.

Причиною цього може бути, по-перше, нерозвиненість технології та незріла педагогіка щодо використання мультимедіа у навчанні іноземних мов. Наприклад, вартість мультимедіа є занадто високою, тому не всі навчальні заклади можуть дозволити собі придбати зазначений інструмент. По-друге, ІКТ є виключно допоміжним інструментом для досягнення прогнозованого ефекту навчання, а не ціллю, тобто не повинна нівелюватися роль викладача у процесі навчання. Важливо, щоб викладачі мови знали про новітнє та найкраще обладнання та мали повне знання про нього. Отже, постає необхідність навчати викладачів, щоб вони могли направляти студентів у процесі навчання.

За таких умов, ми вбачаємо за необхідне врахувати наступні кроки задля успішної інтеграції сучасних технологій:

1. Вищі навчальні заклади повинні розглядати сучасні технології як невід'ємну частину навчальних програм.

2. Експерти з технологій повинні забезпечити навчання, надавати додаткову допомогу та технічну підтримку викладачам, які використовують технології при викладанні англійської мови.

3. Викладачі повинні знати, який навчальний підхід є найбільш ефективним під час інтеграції технологій.

4. Викладачі повинні усвідомлювати свою роль фасилітатора при навчанні.

Викладений матеріал дозволяє зробити наступні **висновки**. У статті розглянуто деякі важливі питання, які стосуються використання сучасних технологій, а саме ІКТ, у навчанні та вивченні іноземної мови. Доведено, що ІКТ є корисним інструментом, який робить час навчання та викладання більш динамічним та ефективним, але слід зважати на важливу роль, яку викладач відіграє в якості керівництва. Існує низка безсумнівних переваг використання ІКТ, а

саме: вивченні мови відбувається на основі власного темпу; допомагає в само розумінні; не зупиняє взаємодії з викладачем; створює високу мотивацію щодо ефективного вивчення мовних навичок та розвитку творчості; робить навчання більш орієнтованими на студента; сприяє автономії студентів та допомагає їм відчувати себе більш впевнено; підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови. Дослідження показує, що, якщо технології використовуються належним чином, вони може принести чимало переваг як викладачам, так і студентам. Враховуючи зазначене вище, постає потреба у підтримці та навчанні викладачів щодо імплементації технологій у викладання мови. Вбачаємо успішність вирішення проблем, які існують у процесі застосування технологій, у виконанні рекомендацій, що запропоновані у статті. Додаткового дослідження потребує використання впливу соціальних мереж на вивчення іноземної мови.

Список використаної літератури

- Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
 Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
 Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2006. 520 с.
 Падалка О. С. Інтенсивні технології навчання. *Вища освіта України*. 2002. № 2. С. 91–95.
 Єгорова В.В. Розвиток ключових компетентностей науково-педагогічних працівників у системі методичної роботи вищого навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України. Київ, 2011. 288 с.
 Becker H.J. Findings from the teaching, learning, and computing survey: Is Larry Cuban right? *Education Policy Analysis Archives*. 2000. Vol.8, No. 51. P.1–26.
 Lam Y., Lawrence G. Teacher-student role redefinition during a computer-based second language project: Are computers catalysts for empowering change? *Computer Assisted Language Learning*. 2002. Vol.15, No. 3, P. 295–315.
 Bennett S., Maton K., Kervin L. The 'digital natives' debate: A critical review of the evidence. *British Journal of Educational Technology*. 2008. Vol. 39, No. 5, P. 775–786.

References

- Becker, H.J. (2000). Findings from the teaching, learning, and computing survey: Is Larry Cuban right? *Education Policy Analysis Archives*, 8(51), 1–26.
 Bennett, S., Maton, K., & Kervin, L. (2008). The 'digital natives' debate: A critical review of the evidence. *British Journal of Educational Technology*, 39(5), 775–786.
 Dychkivska, I.M. (2004). *Innovatsiyni pedahohichni tekhnolohiyi* [Innovative pedagogical technologies]. Kyiv: Akademvydav. [in Ukrainian].
 Honcharenko, S. (1997). *Ukrayinskyy pedahohichnyy slovnyk* [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv: Lybid. [in Ukrainian].
 Lam, Y., & Lawrence, G. (2002). Teacher-student role redefinition during a computer-based second language project: Are computers catalysts for empowering change? *Computer Assisted Language Learning*, 15(3), 295–315.
 Padalka, O.S. (2002). Intensyvni tekhnolohiyi navchannya [Intensive teaching technology]. *Vyshcha osvita Ukrayiny*, 2, 91–95. [in Ukrainian].
 Stepanov, O.M., & Fitsula, M.M. (2006). *Osnovy psykholohiyi i pedahohiky* [Fundamentals of psychology and pedagogy]. Kyiv: Akademvydav. [in Ukrainian].
 Yehorova, V.V. (2011). *Rozvytok klyuchovykh kompetentnostey naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv u systemi metodychnoy roboty vyshchoho navchalnoho zakladu* [Development of key competencies of scientific and pedagogical workers in the system of methodological work of a higher educational institution] (Unpublished Candidate's Dissertation). Institute of management of Education of National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.04.2019 р.

Стаття прийнята до друку 19.04.2019 р.

Дроздова Вероніка

кандидат педагогічних наук, доцент
 кафедра іностраних мов
 Хмельницький національний університет
 г.Хмельницький, Україна

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ И ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА (НА ПРИМЕРЕ ИКТ)

Аннотация. Использование современных технологий стало важной частью процесса обучения и преподавания, а применение указанных технологий помогает тем, кто обучается, учиться на основе своих интересов. Целью статьи является освещение роли использования современных технологий в обучении и преподавании иностранного языка (английского) как второго языка. Выяснено состояние изученности проблемы использования современных технологий в обучении и преподавании иностранного языка (английского). Определено понятие «технология». Проанализированы необходимость использования современных технологий в процессе обучения и преподавания иностранного языка (английского). Выделены релевантные современные технологии для обучения и преподавания иностранного языка (английского). Проанализированы проблемы, возникающие в процессе применения исследуемых технологий. Для решения поставленных задач был использован

такой комплекс методов исследования: теоретические - анализ научных источников, педагогической, психологической литературы и учебно-методических материалов, сравнения; эмпирические - обобщение педагогического опыта; анализ продуктов деятельности (анализ рабочих программ и учебных планов). В качестве результатов исследования даны соответствующие рекомендации по имплементации указанных технологий.

Ключевые слова: современные технологии; технология обучения; ИКТ; мультимедиа; иностранный язык.

Drozdova Veronika

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Department of Foreign Languages
Khmelnitsky National University
Khmelnitsky, Ukraine

USE OF MODERN TECHNOLOGIES IN LEARNING AND TEACHING OF FOREIGN LANGUAGE (BY THE EXAMPLE OF ICT)

Abstract. The use of modern technologies has become an important part of the learning and teaching process, and the application of these technologies helps learners learn from their own interests. There is no doubt that modern technology of learning a foreign language contributes to improving the quality of students' studying, the formation and development of their communicative culture. The introduction of information and communication technologies (ICTs) into education creates new paradigms of learning. There is no consensus among scholars in the classification of modern technologies, active and interactive teaching methods, but the necessity of their use in the educational process is proved by the majority of leading domestic and foreign researchers. The purpose of the article is to highlight the role of using of modern technologies in learning and teaching of a foreign language (English) as a second language. The state of the research of the problem of using of modern technologies in learning and teaching of a foreign language (English) has been revealed. The concept of «technology» has been defined, namely, we define the technology of learning as a system that optimally uses modern methods, techniques, forms and means of learning in order to ensure the final result. The necessity of using of modern technologies in the process of learning and teaching of a foreign language (English) has been analyzed. Relevant modern technologies for learning and teaching of a foreign language (English) have been selected. The problems that arise in the process of application of the technologies have been investigated and analyzed. To solve the tasks, the following set of research methods was used: theoretical - analysis of scientific sources, pedagogical, psychological literature and teaching materials, comparison; empirical – generalization of pedagogical experience; analysis of products of activities (analysis of work programs and curricula). As a result of the study, appropriate recommendations for the implementation of these technologies have been provided.

Key words: modern technologies; education technology; ICT; multimedia; foreign language.